

Nr 166

L a g

om ändring i rättegångsbalken;

given Stockholms slott den 20 mars 1964.

Vi GUSTAF ADOLF, med Guds nåde, Sveriges, Götes och Vendes Konung, göra veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott förordna, att 1 kap. 4, 5, 11 och 12 §§, 5 kap. 1 §, 6 kap. 1 §, 9 kap. 8 och 9 §§, 20 kap. 6, 7 och 8 §§, 21 kap. 2 §, 23 kap. 7 och 22 §§, 24 kap. 1, 3 och 7 §§, 25 kap. 1 §, 27 kap. 2, 3 och 16 §§, 28 kap. 1, 11, 12 och 14 §§, 29 kap. 2 och 3 §§, 30 kap. 6 och 9 §§, 31 kap. 1 och 10 §§, 36 kap. 5 §, 46 kap. 15 §, 48 kap. 1—3 §§, 51 kap. 21 och 25 §§, 53 kap. 2 §, 54 kap. 12 § och 58 kap. 3 § rättegångsbalken² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 KAP.

4 §.

I häradsrätt dömer häradshövdingen med nämnd. Häradsrätten vare dock domför utan nämnd vid måls avgörande utan huvudförhandling samt annan handläggning, som ej sker vid huvudförhandling eller syn å stället, så ock i tvistemål vid huvudförhandling, som hålles i omedelbart samband med förberedelsen. Lag samma vare i fråga om huvudförhandling och syn å stället i brottmål, om målet rör allenast ansvar för brott, för vilket icke är stadgat svårare straff än böter, och i målet ej förekommer anledning, att målsägande finnes.

5 §.

I tingslag — — — deras antal.
I nämnd skola sitta minst sju och högst nio. I mål om brott, för vilket ej är stadgat svårare straff än fängelse i ett år och ej heller avsättning, så ock vid syn å stället utom huvudförhandling vare dock häradsrätten domför med tre i nämnden.

Häradshövdingen fördele — — — inom nämnden.

¹ Prop. 1964: 10; L¹U 3; Rskr 79.

² Senaste lydelse, se beträffande 1 kap. 4 och 5 §§ 1958: 465, beträffande 1 kap. 11 och 12 §§, 6 kap. 1 § och 29 kap. 3 § 1958: 8, beträffande 20 kap. 6 § 1960: 685, beträffande 20 kap. 8 § 1948: 453, beträffande 23 kap. 7 § 1959: 257, beträffande 30 kap. 6 § 1955: 56, beträffande 36 kap. 5 § 1960: 161 samt beträffande 48 kap. 1 § 1954: 432.

11 §.

Rådhusrätt vare — — — och nämnd.

Vid måls avgörande utan huvudförhandling samt annan handläggning, som ej sker vid huvudförhandling eller syn å stället, så ock i tvistemål vid huvudförhandling, som hålles i omedelbart samband med förberedelsen, vare rådhusrätt dock domför med en lagfaren domare. Lag samma vare i fråga om huvudförhandling och syn å stället i brottmål, om målet rör allenast ansvar för brott, för vilket icke är stadgat svårare straff än böter, och i målet ej förekommer anledning, att målsägande finnes.

12 §.

I stad — — — Konungen bestämmer.

I nämnd skola sitta minst sju och högst nio. I mål om brott, för vilket ej är stadgat svårare straff än fängelse i ett år och ej heller avsättning, så ock vid syn å stället utom huvudförhandling vare dock rådhusrätten domför med tre i nämnden.

Borgmästaren fördele — — — mellan nämndemännen.

5 KAP.

1 §.

Förhandling vid — — — vara offentlig.

Kan det — — — skulle röjas.

I mål om ansvar för utpressning må rätten, om målsäganden begär det eller rätten eljest finner det lämpligt, förordna, att förhandling skall hållas inom stängda dörrar. Förhandling, som under förundersökning i brottmål äger rum vid domstol, skall hållas inom stängda dörrar, om den misstänkte begär det eller rätten finner, att offentligheten skulle vara till men för utredningen. I brottmål skall, när skäl äro därtill, förhandling som angår personundersökning, sinnesundersökning eller annan utredning rörande den tilltalades levnadsomständigheter och personliga förhållanden i övrigt, äga rum inom stängda dörrar.

Förhör med — — — stängda dörrar.

Är eljest — — — det gällande.

6 KAP.

1 §.

Protokoll skall — — — mål särskilt.

Över handläggning — — — heller protokoll.

I mål, som rör allenast ansvar för brott, må, om den tilltalade erkännt gärningen och annan brottspåföljd än böter ej ådömes, i stället för protokoll föras anteckningar enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen.

9 KAP.

8 §.

Då enligt denna balk vite förelägges part eller annan, bestämme rätten vitet till belopp, som med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt kan antagas förmå honom att iakttaga föreläggandet. Vite må ej bestämmas under tio kronor eller över femtusen kronor. Har vite utdömts och förelägger rätten nytt vite, må vitet bestämmas till

högre belopp, dock ej över tiotusen kronor. Vitesföreläggande skall delgivas den som föreläggandet avser.

Vite må — — — föreläggas kronan.

Finnes, då — — — ej utdömas.

9 §.

Är i denna balk straff utsatt i böter, dock ej dagsböter, vare lägsta bötesstraff tio kronor och högsta femhundra kronor.

20 KAP.

6 §.

Åklagare skall, om ej annat är stadgat, tala å brott, som hör under allmänt åtal.

7 §.

Åklagare må besluta att icke tala å brott:

1. om det är uppenbart, att i händelse av lagföring annan påföljd än böter icke skulle komma att ådömas och att den misstänktes lagföring ej är påkallad ur allmän synpunkt; eller

2. om brottet förövats, innan den misstänkte dömts för annat av honom förövat brott eller till fullo undergått straff eller annan påföljd för sådant brott, och det är uppenbart, att brottet i jämförelse med det andra brottet är med hänsyn till påföljden utan nämnvärd betydelse; eller

3. om det i annat fall av särskilda skäl är uppenbart, att påföljd ej erfordras för att avhålla den misstänkte från vidare brottslighet och att det med hänsyn till omständigheterna ej heller eljest är påkallat, att åtal väckes; eller

4. om brottet uppenbarligen begåtts under inflytande av sådan själslig abnormitet, som avses i 33 kap. 2 § brottsbalken, samt vård enligt sinnessjuklagen kommer till stånd utan lagföring och åtal ej är påkallat av särskilda skäl.

Beslut jämlikt första stycket 3 må meddelas endast av riksåklagaren.

Beslut att ej tala å brott må återkallas, om tillräckliga skäl för beslutet ej längre finnas föreligga.

Närmare föreskrifter om beslut att ej tala å brott meddelas av Konungen.

8 §.

Målsäganden må — — — äga rum.

Har åklagare — — — fullfölja talan.

Utan hinder — — — angående brott.

Målsägande är den, mot vilken brott är begånget eller som därav blivit förenämrad eller lidit skada.

21 KAP.

2 §.

Den misstänkte vare i mål om allmänt åtal skyldig infinna sig personligen vid huvudförhandling i underrätt, dock ej om anledning saknas att ådöma annan brottspåföljd än böter och hans närvaro tillika kan antagas vara utan betydelse för utredningen. I mål om enskilt åtal skall den misstänkte infinna sig personligen vid dylik förhandling, om hans närvaro ej kan antagas sakna betydelse för utredningen. Vid huvudförhandling i hovrätt skall den misstänkte infinna sig personligen, om han av underrätten dömts till fängelse i minst sex månader eller internering för brottet eller anledning föreligger.

* 116—648000. Svensk författningssamling 1964, Nr 163—218

kommer till ådömande av sådan påföljd, så ock eljest, om hans närvaro ej kan antagas sakna betydelse för utredningen. Vid huvudförhandling i högsta domstolen vare den misstänkte skyldig att infinna sig personligen, om hans närvaro finnes erforderlig för utredningen. I underrätt skall den misstänkte infinna sig personligen vid muntlig förberedelse, om det kan antagas, att förberedelsen därigenom främjas. Vid annan förhandling än nu nämnda vare han skyldig att infinna sig personligen, om hans närvaro finnes erforderlig.

Lider den — — — sig personligen.

Är den — — — förordnande därom.

Då den — — — är stadgat.

23 KAP.

7 §.

Underlåter den — — — till förhöret.

Utan föregående kallelse må den som uppehåller sig inom en väglängd av trettio kilometer från den plats, där förhör skall hållas, hämtas till förhöret, om undersökningen avser brott, varå fängelse kan följa, och det skäligen kan befaras, att han ej skulle hörsamma kallelse eller i anledning av kallelse skulle genom undanröjande av bevis eller på annat sätt försvåra utredningen.

Är den — — — för förhöret.

22 §.

Förundersökning enligt detta kapitel vare, om tillräckliga skäl för åtal ändock föreligga, ej erforderlig beträffande brott, för vilket icke svårare påföljd än böter är stadgat, eller beträffande brott, som avses i 45 kap. 2 § första eller andra stycket. Ej heller vare förundersökning erforderlig i mål, som skall upptagas omedelbart av högre rätt, med mindre anledning förekommer till ådömande av annan påföljd än böter eller suspension.

Vill åklagaren — — — ägt rum.

24 KAP.

1 §.

Är någon på sannolika skäl misstänkt för brott, för vilket är stadgat fängelse i ett år eller däröver, må han häktas, om med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller annan omständighet skäligen kan befaras, att han avviker eller annorledes undandrager sig lagföring eller straff eller genom undanröjande av bevis eller på annat sätt försvårar sakens utredning, eller ock anledning förekommer, att han fortsätter sin brottsliga verksamhet.

Är brottet — — — han avviker.

Är för brottet icke stadgat lindrigare straff än fängelse i två år, skall häktning ske, om det ej är uppenbart, att anledning därtill saknas.

Kan det antagas, att den misstänkte kommer att dömas allenast till böter eller suspension, må häktning icke ske.

3 §.

Kan på grund av den misstänktes ungdom eller hans sjukdom häktning antagas medföra allvarligt men för honom och finnes sådan övervakning kunna ordnas, att skäl till hans häktning ej längre föreligga, må han ej häktas. Kvinna som är havande i framskridet tillstånd eller som fött så kort

tid förut, att häktning kan antagas medföra allvarligt men för henne eller barnet, må ej häktas, med mindre det är uppenbart, att betryggande övervakning ej kan ordnas. Vill den misstänkte ej underkasta sig övervakning, som nu nämnts, skall häktning ske.

Om ytterligare inskränkning i fråga om häktning av den som är under aderton år är särskilt stadgat.

Att reseförbud — — — i 25 kap.

7 §.

Förekomma mot — — — gripa honom.

Träffas den som begått brott, varå fängelse kan följa, å bar gärning eller flyende fot, må han gripas av envar. Envar må ock gripa den som är efterlyst för brott. Den gripne skall skyndsamt överlämnas till närmaste polisman.

Då någon — — — eller frigivas.

25 KAP.

1 §.

Är någon skäligen misstänkt för brott, varå fängelse kan följa, och kan med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller annan omständighet skäligen befaras, att han avviker eller annorledes undandraget sig lagföring eller straff, men förekommer eljest ej anledning att anhålla eller häkta honom, må, om det finnes tillfyllest, i stället förbud meddelas honom att utan tillstånd lämna honom anvisad vistelseort. Oberoende av brottets beskaffenhet må ock förbud, som nu sagts, meddelas, om skäligen kan befaras, att den misstänkte genom att begiva sig från riket undandraget sig lagföring eller straff eller gäldande av skadestånd eller annan ersättning till målsägande, som kan antagas komma att på grund av brottet ådömas honom.

27 KAP.

2 §.

Beslag må ej läggas å skriftlig handling, om dess innehåll kan antagas vara sådant, att befattningshavare eller annan, som avses i 36 kap. 5 §, ej må höras som vittne därom, och handlingen innehaves av honom eller av den, till förmån för vilken tystnadsplikten gäller. Ej heller må, med mindre fråga är om brott, för vilket ej är stadgat lindrigare straff än fängelse i två år, hos den misstänkte eller honom närstående, som avses i 36 kap. 3 §, beslag läggas å skriftligt meddelande mellan den misstänkte och någon honom närstående eller mellan sådana närstående inbördes.

3 §.

Brev, telegram eller annan försändelse, som finnes i post- eller televerkets vård, må tagas i beslag allenast om för brottet är stadgat fängelse i ett år eller däröver samt försändelsen hos mottagaren skulle vara underkastad beslag.

16 §.

Kan någon skäligen misstänkas för brott, för vilket ej är stadgat lindrigare straff än fängelse i två år, och finnes det vara av synnerlig vikt för utredningen, att undersökningsledaren eller åklagaren erhåller del av samtal till och från telefonapparat, som innehaves av den misstänkte eller eljest kan antagas komma att begagnas av honom, äge rätten meddela tillstånd till de-

ras avhörande. Fråga därom må upplagas allenast på yrkande av undersök-
ningsledaren eller åklagaren.

Tillstånd skall — — — telefonanstaltens föreståndare.
Om granskning — — — omedelbart förstöras.

28 KAP.

1 §.

Förekommer anledning, att brott förövats, varå fängelse kan följa, må i hus, rum eller slutet förvaringsställe husrannsakan förelagas för eftersökande av föremål, som är underkastat beslag, eller eljest till utrönande av omständighet, som kan äga betydelse för utredning om brottet.

Hos annan — — — brottet vinnas.

Ej må — — — begärt åtgärden.

11 §.

Förekommer anledning, att brott förövats, varå fängelse kan följa, må kroppsvisitation förelagas för eftersökande av föremål, som är underkastat beslag, eller eljest till utrönande av omständighet, som kan äga betydelse för utredning om brottet.

Å annan — — — brottet vinnas.

12 §.

Å den som skäligen kan misstänkas för brott, varå fängelse kan följa, må för ändamål, som sägs i 11 §, kroppsbesiktning företagas.

Vid kroppsbesiktning — — — — men, utföras.

14 §.

Av den som är anhållen eller häktad må fotografi och fingeravtryck tagas; han vare ock underkastad annan dylik åtgärd. Vad nu sagts gälle ock annan, om det erfordras för vinnande av utredning om brott, varå fängelse kan följa.

Närmare bestämmelser — — — — av Konungen.

29 KAP.

2 §.

Över fråga, — — — röstas särskilt.

Är fråga om ansvar för flera brott, skall, om det erfordras, först i fråga om varje brott omröstning ske, huruvida den tilltalade är skyldig till brottet, och därefter omröstning angående påföljden företagas. Uppkommer fråga, huruvida ett eller flera brott föreligga, skall ock därom röstas särskilt.

Förekomma vid omröstning angående påföljden skiljaktiga meningar, huruvida annan påföljd än straff eller sådan påföljd jämte böter skall ådömas eller huruvida i skyddstillsyn skall ingå anstaltsbehandling, skall, om det erfordras, särskild omröstning ske om varje mening av nu angiven innebörd, beträffande vilken yrkande framställes av någon av de röstande. Vad nu sagts gälle ock fråga, huruvida påföljd skall eftergivnas eller huruvida tilltalad skall vara fri från påföljd på den grund att han begått brottet under inflytande av själslig abnormitet. Blir sådan mening ej gällande, skall särskild omröstning ske om straff.

Föreligga skilda meningar om storleken av böter som ådömas jämte annan påföljd än straff, om särskilda föreskrifter vid skyddstillsyn eller om minsta tid för internering, skall, om det erfordras, särskild omröstning där-
om företagas.

Har någon vid tidigare omröstning varit emot det slut, vari de flesta stannat, vare han skyldig att deltaga i senare omröstning; vid omröstning angående ådömande av straff eller beträffande fråga, huruvida påföljd skall eftergivnas eller huruvida tilltalad skall vara fri från påföljd på den grund att han begått brottet under inflytande av själslig abnormitet, skall dock den som tidigare röstat för den tilltalades frikännande anses hava biträtt den för den tilltalade lindrigaste meningen.

3 §.

Yppas, då — — — gälle ordförandens.

Vid omröstning, då nämnd ej har säte i rätten, gälle den mening, som omfattats av mer än hälften av ledamöterna. Har någon mening erhållit hälften av rösterna och är denna den lindrigaste, gälle den meningen; vid särskild omröstning, huruvida villkorlig dom skall meddelas eller skyddstillsyn, ungdomsfängelse eller internering ådömas eller förordnande meddelas om överlämnande till särskild vård, så ock eljest, då ej någon mening kan anses som lindrigare, gälle dock den mening, som erhållit hälften av rösterna och bland dem ordförandens.

Om omröstning — — — 3 kap. 7 §.

30 KAP.

6 §.

I mål, som rör allenast ansvar för brott, må, om den tilltalade erkänt gärningen och annan brottspåföljd än böter ej ådömes, domen utfärdas i förenklad form. Dom, varigenom högre rätt fastställer lägre rätts dom, må ock utfärdas i förenklad form. Närmare bestämmelser därom meddelas av Konungen.

9 §.

Sedan tid — — — ånyo upptagas.

Om förändring och förening av brottspåföljd så ock om särskilda rättsmedel gälle vad därom är stadgat.

31 KAP.

1 §.

Dömes i — — — prövas skäligt.

Eftergivnes påföljd eller finnes den tilltalade hava begått brottet under inflytande av sådan själslig abnormitet, som avses i 33 kap. 2 § brottsbalken, vare han skyldig att ersätta kostnad, som nu sagts, om och i den mån det med hänsyn till omständigheterna finnes skäligt.

10 §.

Fullföljes mål från lägre rätt, skall skyldigheten att ersätta rättegångskostnad i högre rätt bestämmas med hänsyn till rättegången därstädes. Högre rätts dom skall anses som fällande, allenast då den tilltalade dömes till påföljd, som är att anse såsom svårare än den, vartill lägre rätt dömt, eller, om han frikännts av lägre rätt, finnes hava begått brottet eller av honom fullföljd talan ej föranleder ändring i lägre rätts dom. Stadgandet i 3 § skall avse det fall, att i högre rätt talan utan skäl fullföljts av åklagaren.

Om kostnad — — — motsvarande tillämpning.

Återförvisas mål, — — — dess återupptagande.

36 KAP.

5 §.

Ämbets- eller tjänsteman — — — iakttaga tystnad.

Ej heller — — — samtycker därtill.

Rättegångsombud, biträde — — — må yppas.

Utan hinder av vad i andra eller tredje stycket sägs vare annan än försvarare skyldig att avgiva utsaga i mål angående brott, för vilket icke är stadgat lindrigare straff än fängelse i två år.

Om lysnadsplikt — — — förhållanden erfarit.

46 KAP.

15 §.

Uteblir den — — — senare dag.

Förekommer ej anledning att ådöma annan brottspåföljd än böter, må, om saken finnes kunna nöjaktigt utredas, målet avgöras utan hinder av att den tilltalade kommit tillstådes allenast genom ombud eller uteblivit.

Har den — — — delgivits honom.

Rättegångsfråga må — — — tilltalades utevaro.

48 KAP.

1 §.

Skall allmänt åtal äga rum för brott, för vilket stadgas allenast böter, dock ej normerade böter, äge åklagaren, i stället för att väcka åtal, till godkännande förelägga den misstänkte det straff åklagaren anser brottet förskylla. Ej må strafföreläggande avse dagböter utöver fyrtio. Är brottet förknat med egendoms förverkande eller annan sådan särskild rättsverkan, skall ock denna föreläggas den misstänkte till godkännande. Är fråga om flera brott, må föreläggande ej givas, med mindre det sker gemensamt för alla brotten.

Strafföreläggande må — — — målsägande finnes.

2 §.

Strafföreläggande skall — — — åklagaren uppgiva:

1. den misstänkte;
2. den brottsliga — — — tillämpliga; samt
3. det straff och den särskilda rättsverkan, som föreläggas den misstänkte.

Föreläggandet skall — — — av åklagaren.

3 §.

Godkännande av strafföreläggande skall göras skriftligen å föreläggandet och skall innehålla, att den misstänkte erkänner gärningen och att han underkastar sig det straff och den särskilda rättsverkan, som upptagits i föreläggandet.

Godkännes ej — — — äga rum.

51 KAP.

21 §.

Hovrätten äge — — — av motparlen.

Har underrätten frikänt den tilltalade eller eftergivit påföljd för brottet eller funnit honom vara på grund av själslig abnormitet fri från påföljd eller dömt honom till böter eller fällt honom till vite och förekommer ej anledning till ådömande av svårare straff än nu sagts eller att ådöma annan påföljd, må målet avgöras utan huvudförhandling; föres tillika talan om annat än ansvar, må det dock ej ske, med mindre talan därutinnan enligt 50 kap. 21 § må prövas utan huvudförhandling.

För prövning — — — ej erforderlig.

25 §.

Ej må hovrätten i anledning av den tilltalades talan eller talan, som av åklagare föres till hans förmån, döma till brottspåföljd, som är att anse såsom svårare än den, vartill underrätten dömt. Har den tilltalade av underrätten dömts till fängelse, äge hovrätten förordna om villkorlig dom, skyddstillsyn, ungdomsfängelse, internering eller överlämnande till särskild vård, så ock jämte villkorlig dom, skyddstillsyn eller överlämnande till vård enligt barnavårdslagen döma till böter. Har underrätten meddelat förordnande som nu sagts, äge hovrätten döma till annan påföljd.

53 KAP.

2 §.

I brottmål, — — — följande avvikelser:

1. Hovrätten äge — — — utfärda stämning.
2. Hovrätten äge — — — yttra sig.
3. I stället — — — två veckor.
4. Förekommer ej anledning till ådömande av annan påföljd än böter, äge hovrätten företaga målet till avgörande utan huvudförhandling; därom gälle vad i 51 kap. 22 § stadgats.

54 KAP.

12 §.

Ej må — — — talans väckande.

Ej heller må i anledning av talan rörande ansvar prövningstillstånd enligt 10 § 2 meddelas målsägande, med mindre hans talan avser brott, för vilket är stadgat fängelse i mer än ett år eller avsättning, eller tilltalad eller honom närstående, som sägs i 21 kap. 1 §, med mindre talan avser sådant brott eller ock annat brott och den tilltalade dömts till annan påföljd än böter eller ådömts dagsböter ej under sextio eller böter omedelbart i penningar ej under ettusenfemhundra kronor eller ock blivit fälld till vite omedelbart i penningar ej under nämnda belopp eller för honom bestämts ny minsta tid för internering eller tillämpats 34 kap. 8 § andra stycket andra punkten brottsbalken.

58 KAP.

3 §.

Sedan dom — — — resning beviljas:

1. om sådant — — — tillämpas; eller
2. om för brottet är stadgat fängelse i mer än ett år samt omständighet eller bevis, som ej tidigare förebragts, åberopas och dess förebringande sannolikt skulle hava lett till att den tilltalade dömts för brottet eller detta hänförs under väsentligt strängare straffbestämmelse än den som tillämpats.

Ej må — — — göra det.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965.

Vad i 21 kap. 2 § stadgas om att den som av underrätt dömts till fängelse i minst sex månader skall infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätt, skall äga tillämpning jämväl å den som dömts till straffarbete på samma tid.

Vid prövning huruvida häktning enligt 24 kap. 1 § första stycket eller beslag jämlikt 27 kap. 3 § må ske, prövningstillstånd enligt 54 kap. 12 § andra

stycket må meddelas eller resning jämlikt 58 kap. 3 § 2 må beviljas, när fråga är om brott som begåtts före den 1 januari 1965, skall hänsyn tagas till det straff som efter brottsbalkens ikraftträdande är stadgat för brottet; dock må beslut om häkning eller beslag ej meddelas eller prövningstillstånd eller resning beviljas, om det ej skulle hava kunnat ske enligt äldre lag.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräftat låtit.

Stockholms slott den 20 mars 1964.

GUSTAF ADOLF
(L. S.)

(Justitiedepartementet)

HERMAN KLING

